

**กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงในงานแสดงคอนเสิร์ต
แบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)
CREATION OF ART PRODUCTION FORM A LIVE CONCERT
“BABB BIRD BIRD SHOW” GMM GRAMMY PUBLIC COMPANY LIMITED**

รพีชร์ ฤทธิชัย

Tapat Ritchai

ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ

Pattamawadee Chansuwan

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University

E-mail : noonritchai1@gmail.com

Received October 1, 2021; Revised November 9, 2021; Accepted April 25, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 และ 2) ศึกษากลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 การวิจัยได้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และสื่อวีดิทัศน์ รวมถึงข้อมูลจากประสบการณ์ร่วมปฏิบัติงานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ และสรุปผลการวิจัยด้วยวิธีการการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างสรรค์การบริหารจัดการ และกลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย การแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่ได้ดำเนินการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องมากกว่า 30 ปี และมีศิลปินเจ้าของคอนเสิร์ตคือ ธงไชย แมคอินไตย์ หรือ เบิร์ต ศิลปินที่ได้รับความนิยมตลอดมาตั้งแต่เริ่มมีผลงานเพลงเป็นของตนเองในปี พ.ศ. 2526 จนได้เข้ามาเป็นศิลปินภายใต้สังกัด บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ในส่วนของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงในรูปแบบการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยนั้น ได้มีการนำเสนอทางด้านศิลปะการแสดงบรรจุเข้าไปในคอนเสิร์ต เพื่อเพิ่มความบันเทิงและสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ภายใต้การนำเสนอผลงานในรูปแบบสร้างสรรค์การแสดงโดยการประยุกต์และนำเอาประเพณีของไทยมาผสมผสานกับบทเพลงของศิลปิน ธงไชย แมคอินไตย์

คำสำคัญ: กระบวนการสร้างสรรค์, ศิลปะการแสดง, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the process of creation and management of the 2nd BABB BIRD BIRD Show Concert, 1987, the 5th BABB BIRD BIRD Show, 1991, and the 11th BABB BIRD BIRD Show Concert, 2018, and 2) to study the strategies for creating a performance style that promotes Thai arts and culture in the 2nd BABB BIRD BIRD Show Concert, 1987, the 5th BABB BIRD BIRD Show, 1991, and the 11th BABB BIRD BIRD Show, 2018. The research used a qualitative research methodology, including a study of related research and document, interviews, video media, and data from the experience of participating in a bird show concert. The results of the research were summarized by means of descriptive analysis.

The results showed that there is a creative process, management and performance strategies that promote Thai arts and culture. The arts of the BABB BIRD BIRD Show concert by GMM Grammy Public Company Limited has been running for over 30 years with the concert artist, Thongchai McIntyre or Bird, a popular artist since the beginning of his own musical work in 1983. In terms of the process of creating performing arts in the forms that promote Thai arts and culture, performing arts presentations are presented into concerts by combining with Thongchai McIntyre's songs to enhance entertainment and infuse Thai arts and culture.

Keywords: Process, Performing Arts, Concert BABB BIRD BIRD

บทนำ

ในปัจจุบันความหลากหลายทางดนตรีและแนวเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม จวบจนการตอบรับจากการชื่นชอบในตัวศิลปิน นอกจากการร้องเพลง การนำเสนอผลงานด้านการขับร้องเพลงของศิลปิน รวมไปถึงการถ่ายทอดผลงานผ่าน คลื่นวิทยุ และมิวสิควิดีโอเพลงนั้น การแสดงคอนเสิร์ตของศิลปิน ที่มีพัฒนาการรูปแบบการนำเสนอสอดคล้องกับข้อมูลผลการศึกษาเรื่องรูปแบบทางการตลาด และแนวโน้มธุรกิจการจัดแสดงดนตรีสดประเภทดนตรีสมัยนิยมในประเทศไทยของ ตรีทิพ บุญเยี่ยม (2561:13) ที่แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคยังประสงค์จะได้รับชมคอนเสิร์ตในรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย อาทิ การทอล์คโชว์ประกอบการแสดงดนตรี

ย้อนไปในช่วงปี พ.ศ. 2529 ที่เป็นกระแสนิยม และได้รับเสียงตอบรับจากผู้ชมจนสร้างปรากฏการณ์การแสดงรูปแบบคอนเสิร์ตคือ ศิลปิน ภายใต้สังกัดบริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) คือ คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ ครั้งแรก เป็นชื่อตอนของคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ ที่จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 1 ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2529 ณ ศูนย์เยาวชนไทย-ญี่ปุ่นดินแดง จำนวน 2 รอบการแสดง จำนวนผู้ชม 6,400 คน นั่นคือก้าวแรกของความสำเร็จ และเป็นพลังในการพัฒนาสร้างสรรค์

งานในรูปแบบคอนเสิร์ต อย่างต่อเนื่องโดยศิลปินที่มีความตั้งใจ และมีความเป็นนักเอ็นเตอร์เทนเนอร์ อันดับต้น ๆ ของประเทศไทย คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ คือคอนเสิร์ตของ ธงไชย แมคอินไตย์ ซึ่งมีการจัดอย่างต่อเนื่องเริ่มต้นครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 ที่ ศูนย์เยาวชนไทย-ญี่ปุ่นดินแดง ครั้งที่ 2 - ครั้งที่ 8 ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และตั้งแต่ครั้งที่ 9, 10 และ 11 ณ อิมแพ็ค อารีน่า เมืองทองธานี โดยคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 1 - 8 มีผู้ชมรวม 264,400 คน จาก 131 รอบ และคอนเสิร์ตที่ประสบความสำเร็จสูงสุดคือ ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2534 สร้างสถิติสูงสุด ด้วยจำนวนผู้ชม 58,000 คน จาก 29 รอบการแสดง และมีการสร้างสถิติสูงสุดของคอนเสิร์ตเมืองไทย คือคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ครั้งที่ 9 ที่จัดขึ้น ณ อิมแพ็ค อารีน่า เมืองทองธานี จำนวน 12 รอบ (รวมรอบ อังกอร์พลาซ่า) โดยมีผู้ชม 120,000 คน และครั้งที่ 10 สร้างสถิติการจัดคอนเสิร์ตในคราวเดียวกัน 10 รอบ โดยมีผู้ชม 100,000 คน สร้างปรากฏการณ์ยอดผู้ชมสูงสุดในเมืองไทย จากการจำหน่ายบัตรต่อเนื่องในคราวเดียว และครั้งที่ 11 ในยุคที่เศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่สู้ดีนัก คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ครั้งที่ 11 ยังสามารถจำหน่ายบัตรได้ถึง 7 รอบการแสดง โดยมีผู้ชมกว่า 70,000 คน ในประเทศไทย ธงไชย แมคอินไตย์ คือศิลปินเพียงผู้เดียวที่สามารถจัดคอนเสิร์ตและมีผู้ติดตามให้การสนับสนุน รอคอยที่จะได้รับชมคอนเสิร์ตแบบ เบิร์ด เบิร์ต โชว์ ในทุก ๆ ครั้ง บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรเอกชนที่มีศักยภาพทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยี สามารถสร้างสรรค์ ผลงานผลิตศิลปิน ผลิตบทเพลงและศิลปะการแสดงมากมายหลากหลายรูปแบบ จึงสามารถผลิตคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ได้ถึง 11 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 35 ปี ควบคู่กับการเจริญเติบโตของ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) (GmmGrammy, 2020)

บทความวิจัยนี้นำเสนอการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และกลวิธีการสร้างสรรค์รูปแบบศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ โดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) เพื่อรวบรวมแนวคิด หลักการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงรวมถึงกระบวนการบริหารจัดการการผลิต ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการค้นคว้าข้อมูลและการพัฒนาผลงานทางด้านวิชาการและนำไปปรับใช้ในดำเนินกิจกรรมการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะการแสดงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561

2. ศึกษาวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านศิลปะการแสดง รวมถึงกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งแนวคิดต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องตามความมุ่งหมายของการวิจัยนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์

กระบวนการสร้างสรรค์คือคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ นั้นข้อมูลหลักคือความสามารถและความสนใจในด้านการแสดงของศิลปินนำมาทบทวนและทำความเข้าใจ เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นการแสดง สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์ของ มณฑล ศาสนนันท์ (2550) ที่กล่าวว่า การสร้างสรรค์เพื่อทำสิ่งใหม่และมีประโยชน์โดยไม่ต้องแสดงให้ดูหรือสอนให้ทำผลของความคิดสร้างสรรค์ คือ การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และความสามารถทางด้านศิลปะการแสดงที่ศิลปินให้ความสนใจและมีพื้นฐานความสามารถนั้นคือ การแสดงทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงทางวัฒนธรรมของไทย ในกระบวนการสร้างสรรค์นี้จึงได้นำเอาความสามารถของศิลปินมาผสมผสานกับการแสดงนาฏศิลป์ของไทยจนเกิดเป็นการประยุกต์ใช้นาฏกรรมไทยในคอนเสิร์ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยุทธ์ ศิริกุล (2551) ที่กล่าวว่า การประยุกต์ใช้นาฏกรรมไทยในการแสดงคอนเสิร์ต มีกระบวนการการคิด การออกแบบ การปรับปรุงผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย จากการประดับตกแต่งให้มีความงดงามด้วยฉาก เครื่องแต่งกาย แสงสี และเทคนิคพิเศษ เพื่อให้การแสดงมีความอลังการหรือตระการตา อีกทั้งยังช่วยสื่อความหมายและอารมณ์ของการแสดงเพิ่มขึ้น และเทคนิคพิเศษซึ่งบอกสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้คนดูเข้าใจ และมีอารมณ์ร่วมกับสมมุติภาวะของการแสดงได้ดีขึ้น ทั้งนี้ในกระบวนการสร้างสรรค์งานการแสดงจึงประกอบไปด้วยทีมงานหลายๆฝ่ายที่ร่วมกันหาข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์งาน วิธีการทำงานนี้สอดคล้องกับ ธเนศ ขำเกิด (2548) กล่าวว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้ตามทฤษฎี constructionism นั้นทุกฝ่ายจะต้องรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ยอมรับความคิดที่หลากหลายไม่ยึดมั่นในประสบการณ์หรือความเชื่อเดิมของตน ไม่ใช่เกิดขึ้นจากการบอก การสอน การสั่งของใคร แต่เกิดจากการสร้างขึ้นโดยบุคคลแต่ละคน พบว่ากระบวนการสร้างสรรค์คอนเสิร์ตคือ การพัฒนาความสามารถของศิลปินเพื่อการสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์ประยุกต์โดยกระบวนการทำงานที่ทีมงานต้องนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดง

จากการแสดงที่ปรากฏในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ในรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมไทย ได้ผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ผลงานจากนักนาฏยประดิษฐ์ ที่ได้นำเอาการแสดงทางด้านศิลปะวัฒนธรรมไทย มาผสมผสานกับความสามารถและกลวิธีการแสดงของศิลปิน จนเกิดเป็นชุดการแสดงที่สามารถนำเสนอในรูปแบบคอนเสิร์ตได้ กระบวนการนี้สอดคล้อง สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547) ที่ได้อธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดงไว้ดังนี้ นาฏยประดิษฐ์แม้จะเป็นศิลปะสร้างสรรค์ที่ต้องการความแปลกความใหม่ แต่ก็ยังต้องอาศัยปัจจัยของนาฏยจารีตจากอดีตเป็นฐาน วัตถุประสงค์ ความคิด วิธีการ การศึกษา และเรียนรู้ตัวอย่างจากอดีตยังมีมากและหลากหลายเพียงใดก็ย่อมทำให้นัก

นาฏยประดิษฐ์มีโอกาสสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ได้กว้างไกลเพียงนั้น เพราะนักนาฏยประดิษฐ์สามารถนำสิ่งที่ได้พบได้เห็น มาใช้ในงานออกแบบของตนได้มากประการหนึ่ง และสามารถหลีกเลี่ยงไม่ออกแบบซ้ำกับผลงานที่มีอยู่แล้ว ผลงานสร้างสรรค์ของนักนาฏยประดิษฐ์มีความแปลกใหม่ และโดดเด่นอย่างแท้จริง พบว่า ศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยและนำเสนอในรูปแบบคอนเสิร์ต เกิดจากการผสมผสานระหว่างการแสดงนาฏศิลป์ไทยกับกลวิธีการแสดงของศิลปะป๊อปและออกแบบการแสดงโดยนักนาฏยประดิษฐ์

3. องค์ความรู้เกี่ยวกับคอนเสิร์ต

คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ คือการแสดงบรรเลงดนตรีสด และนำเสนอรูปแบบการแสดงต่าง ๆ เช่น การเต้นรำ ฟ้อนรำ รวมถึงการบอกเล่าความรู้สึกลึกซึ้งผ่านบทเพลงสื่อถึงผู้ชม ความหลากหลายทางด้านศิลปะการแสดงคอนเสิร์ตนี้ สอดคล้องกับ จิรภัทร ทองบุญเรือง (2559) กล่าวว่า คอนเสิร์ต คือการแสดงดนตรีสด และดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการปฏิสัมพันธ์ไปสู่ผู้อื่นซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ โดยการสื่อสารผ่านทางบทเพลง และการแสดงคอนเสิร์ต ยังเป็นพื้นที่ในการเผยแพร่การแสดงด้านวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น สอดคล้องกับ วรณฎีกา โศศการิกา (2546) กล่าวว่า การแสดงคอนเสิร์ตเป็นการแสดงที่มีเพลง หรือดนตรีเป็นหลักของการแสดง ส่วนการแสดงอื่น ๆ เช่น การแสดงลำตัด การพูดคุย การเต้นรำ การเล่นเกม ที่นำมาประกอบในการแสดงคอนเสิร์ตนั้น เป็นการผสมผสานให้เกิดความหลากหลายในการแสดงเพิ่มมากขึ้น สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ชม นอกเหนือจากการฟังเพลงอย่างเดียว พบว่า การแสดงคอนเสิร์ต คือการแสดงดนตรีสด ที่สามารถสอดแทรกการแสดงอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางด้านศิลปะการแสดงและ ผู้ชมยังสามารถมีส่วนร่วมไปกับการแสดงและมีปฏิริยาโต้ตอบได้ทันทีในขณะที่มีการแสดง

แนวคิดทฤษฎีทางวัฒนธรรม

การนำเสนอการแสดงในรูปแบบส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ โดยได้นำวัฒนธรรมประเพณีของมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การแสดง สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551) กล่าวว่า ทฤษฎีวัฒนธรรมที่ฝังอยู่ในระบบวิถีชีวิตของบุคคล เป็นรูปแบบความคิดความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ พบว่า การนำความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีมานำเสนอในรูปแบบการแสดงคอนเสิร์ต ทำให้ผู้ชมเข้าใจในการแสดงที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อผ่านการแสดงของศิลปินที่ผู้ชมชื่นชอบเป็นรูปแบบการแสดงที่สร้างความประทับใจ

ทฤษฎีการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ การแสดงคอนเสิร์ต เป็นการบริหารจัดการที่ต้องพัฒนาบุคลากร ทีมงาน การสรรหาทีมงานและนักคิดรุ่นใหม่ ที่มีแนวคิดการทำงานที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งการแสดงคอนเสิร์ตที่ทันสมัยนั้น องค์การทางด้านธุรกิจเพลงคือผู้สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นแบบแผนในการทำงาน สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการของ Peter Drucker (Peter F Drucker, 2005) กล่าวว่า แนวคิดการบริหารธุรกิจ จะมีหลักวิชาการรองรับและมีวิธีคิดที่เป็นระบบแบบแผน แต่แนวคิดที่เป็นจุดเด่นของดริคเกอร์คือ ความพยายามที่จะเข้าใจความซับซ้อนต่าง ๆ ของสังคม และพยายามถอดสรุปสิ่งที่เข้าใจออกมาเป็นแนวคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ด้านการปฏิบัติ พบว่า การบริหารจัดการ

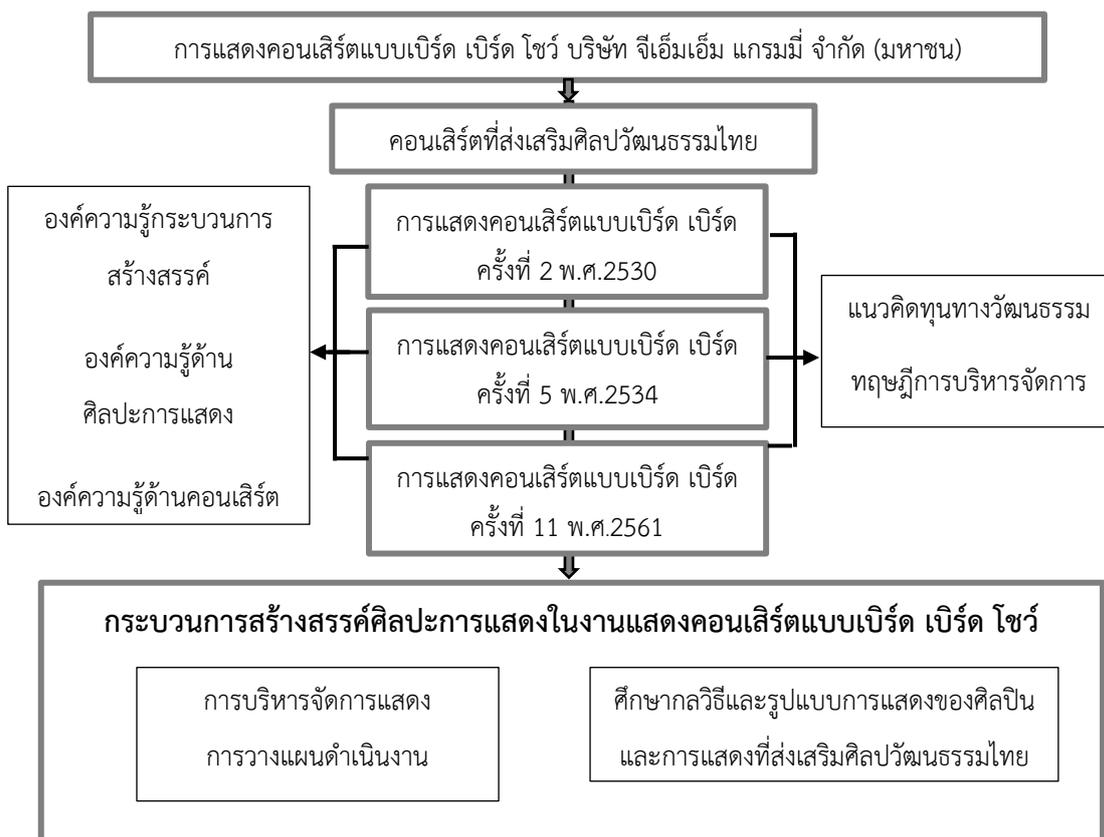

งานในรูปแบบการแสดงคอนเสิร์ต ที่ทีมงานควรพยายามทำความเข้าใจในเป้าหมายของการสร้างสรรค์งาน และนำประสบการณ์การทำงานมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตและกลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์การแสดงต้องศึกษาความสามารถของศิลปินและคัดเลือกการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับรูปแบบวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ให้นักนาฏยประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานร่วมกับการบริหารจัดการที่ทันสมัย ทำให้ผู้ชมเข้าใจและในการแสดงคอนเสิร์ตรูปแบบการประยุกต์ใช้การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยโดยสื่อผ่านศิลปินผู้ชมที่ชื่นชอบ การทบทวนวรรณกรรมนี้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการอภิปรายผลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงในงานแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึง ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงและกลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561

2. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงลึก มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ ประชากร คือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2, 5 และ 11 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2, 5 และ 11 ในด้านกระบวนการการผลิต การบริหารจัดการ และออกแบบสร้างสรรค์การแสดง ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มกระบวนการการผลิตงานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ จำนวน 3 ท่าน
- 2) กลุ่มบริหารจัดการ การแสดงงานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ จำนวน 4 ท่าน
- 3) กลุ่มออกแบบสร้างสรรค์การแสดง จำนวน 4 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ 1.1) ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ 1.2) ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการแสดง 1.3) ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานของทีมงานแต่ละฝ่าย 1.4) ประเด็นเกี่ยวกับการนำเสนอการแสดงในรูปแบบส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 1.5) ประเด็นเกี่ยวกับกลวิธีการแสดงของศิลปิน และ 2) การสังเกต และเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะผู้ช่วยผู้กำกับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาเอกสารซึ่งเป็นบันทึกการดำเนินงานของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) 3) การศึกษาจากเทปวีดิทัศน์การแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 และ 4) ใช้การวิจัยภาคสนาม (Field Research) คือการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนการสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงและนำเสนอผลงานก่อนเริ่มทำการปฏิบัติการจริง และการมีส่วนร่วมระหว่างการฝึกซ้อมเตรียมการแสดง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข้อมูลสำคัญ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการผลิตผู้สร้างสรรค์ และผู้ปฏิบัติงาน ในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีจาก การศึกษามาใช้ร่วมในการวิเคราะห์ และการประมวลจากเอกสาร รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากวีดิทัศน์ การสังเกตการอย่างมีส่วนร่วม สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหากรอบที่เป็นรูปแบบกระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ และกลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดง

ที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ เพื่อนำเสนอในรูปแบบของกระบวนการบริหารจัดการการผลิตและจัดการเนื้อหา ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ต่อไปได้

6. ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาดังนี้ ศึกษาเฉพาะกระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงและกลวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ที่ปรากฏในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 ตามแบบของ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 พบว่า กระบวนการสร้างสรรค์งาน คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ คือ การนำเอาผลงานเพลงของ ธงไชย แมคอินไตย์ มาต่อยอดธุรกิจการบันเทิงของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ในรูปแบบการจัดแสดงงานคอนเสิร์ต ซึ่ง ธงไชย แมคอินไตย์คือ ศิลปินคนแรก ที่มีการแสดงคอนเสิร์ตในรูปแบบการจำหน่ายบัตร บุชบา ดาวเรือง (สัมภาษณ์, 2562) หนึ่งในทีมผู้บริหารบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ได้กล่าวถึงที่มาของคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ไว้ดังนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2529 สมัยนั้นประเทศไทยยังไม่มีคอนเสิร์ตในรูปแบบการจำหน่ายบัตร มีเพียงฟรีคอนเสิร์ตที่รู้จักกันเป็นอย่างดี เช่น คอนเสิร์ตโลกดนตรี ที่จะนำศิลปิน ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น มาแสดงดนตรีให้ผู้ชมที่อยู่ในพื้นที่นั้นรับชมรับฟัง และมีการถ่ายทอดสดในโทรทัศน์เพื่อให้ผู้ชมที่อยู่ทางบ้าน หรือ ต่างจังหวัดได้รับชมด้วยเช่นกัน ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงและทำให้แฟนเพลงได้รู้จักกับ ธงไชย แมคอินไตย์ อย่างแพร่หลาย ข้อมูลในส่วนนี้สอดคล้องกับแนวคิดภาพลักษณ์ ความประทับใจจากการจดจำผลงาน และนั่นคือจุดเริ่มต้นที่ทำให้ บุชบา ดาวเรือง ต้องศึกษาหาข้อมูลเป็นอย่างมากเพื่อการวางแผนจัดงานคอนเสิร์ตโดยเป็นงานที่ไม่เคยมีประสบการณ์ ไม่มีความรู้ ไม่มีรูปแบบตัวอย่างใด ๆ มีเพียงความมั่นใจในความเชื่อในสิ่งเดียวคือ มั่นใจว่า ธงไชย แมคอินไตย์ จะทำให้ผู้ชม มีความสุขในผลงานของเขาเพียงเท่านั้น กระบวนการสร้างสรรค์งานคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ในครั้งแรก และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 ของ ธงไชย แมคอินไตย์ เกิดจากการรวบรวมข้อมูลจากศิลปิน คือ ธงไชย แมคอินไตย์ ด้วยความสามารถเฉพาะตัว บุคลิกภาพ และกิจกรรมที่ชื่นชอบหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการชอบร้องเพลงสากลของต่างประเทศ หรือ ชื่นชอบการเต้นรำ แม้กระทั่งกิจกรรมที่ ธงไชย แมคอินไตย์ ทำร่วมกับครอบครัวของเขาเป็นประจำนั่นคือ การร้องเพลงและเล่นดนตรี ประกอบกับผลงานเพลงของ ธงไชย แมคอินไตย์ ภายใต้สังกัด บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนั้น ร่วมกับแนวคิดของ บุชบา ดาวเรือง ที่ต้องการให้คอนเสิร์ตนี้เป็นคอนเสิร์ตที่ผู้ชมและแฟนเพลงได้รู้จักกับ ธงไชย แมคอินไตย์ จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตัวตน ความสามารถด้านการแสดง ความชื่นชอบและความสนใจในศิลปวัฒนธรรมการแสดงของไทย ผสมผสานกับกลวิธีการแสดงของ ธงไชย แมคอินไตย์ ใช้สื่อสารกับผู้ชมและแฟนเพลงระหว่างการแสดง ด้วยการทักทาย พูดคุยแบบเป็นกันเองเสมือนคนในครอบครัวเดียวกัน แสดงถึงความใกล้ชิด

ต่อมาในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 แนวความคิดในการสร้างสรรค์การแสดงคือการรวบรวมผลงานการแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ทั้ง 4 ครั้งที่ผ่านมาโดยคัดเลือกการแสดงและบทเพลงที่ได้รับความนิยมตามลำดับความนิยมโดยข้อมูลจากการรวบรวมผลติดตามผลงานจากสื่อวิทยุในยุคนั้น นำมาเรียบเรียงและจัดลำดับให้สอดคล้องกับการแสดง โดยกระบวนการนี้สอดคล้องกับองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดง ตามที่ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547) ได้อธิบายไว้ว่า นักนาฏยประดิษฐ์สามารถนำสิ่งที่ได้พบได้เห็น มาใช้ในงานออกแบบของตนได้มากประการหนึ่ง และสามารถหลีกเลี่ยงไม่ออกแบบซ้ำกับผลงานที่มีอยู่แล้วอีกประการหนึ่งทั้งสองประการนี้จะทำให้ผลงานสร้างสรรค์ของนักนาฏยประดิษฐ์มีความแปลกใหม่ และโดดเด่นอย่างแท้จริง ด้วยกระบวนการจัดการแสดงที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้นำเสนอคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 นี้ ในตอนที่มีชื่อว่า “ความสุข ความทรงจำ ไม่มีสิ้นสุด”

จากนั้นด้วยการพัฒนาการแสดงในด้านกระบวนการสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ ที่มีมาอย่างต่อเนื่องจวบจนปีพ.ศ. 2561 และเป็นช่วงเวลาที่ ธงไชย แมคอินไตย์ ได้สร้างสรรค์ผลงานการแสดงคอนเสิร์ต ผลงานเพลง และผลงานการแสดงต่าง ๆ มากมาย นับเป็นเวลากว่า 30 ปี ที่ ธงไชย แมคอินไตย์ ได้มอบความสุข ผ่านเสียงเพลง และการแสดงต่าง ๆ ตลอดมา และในวาระครบรอบ 30 ปี คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ จึงได้กลับมาทำการแสดงอีกครั้ง โดยครั้งนี้ถือเป็นครั้งที่ 11 ภายใต้ชื่อตอน “ตอน DREAM JOURNEY” (ดรีม เจอร์นี่) โดยกระบวนการสร้างสรรค์งานในครั้งนี้ ได้นำเทคโนโลยีการนำเสนอการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย กล่าวคือรูปแบบฉากของเวที ที่นำเสนอผ่านจอภาพขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้ชมสัมผัสถึงบรรยากาศเสมือนจริงในแต่ละช่วงของการแสดง สอดคล้องกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคอนเสิร์ตโดย จิรภัทร ทองบุญเรือง (2559) ได้อธิบายไว้ว่า คอนเสิร์ต หมายถึงได้กล่าวถึงความหมายและที่มาของคำว่า คอนเสิร์ต การแสดงดนตรีสด (คอนเสิร์ต) ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการปฏิสัมพันธ์ไปสู่ผู้อื่นซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ โดยการสื่อสารผ่านทางบทเพลง และ ศิลปิน (Cresswell & Bennett, 2015) การมีปฏิสัมพันธ์ ทางด้านดนตรีได้สร้างการแบ่งปันประสบการณ์ที่ของนักดนตรีผ่านความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของผู้ที่แสดงดนตรีไปสู่กลุ่มผู้ชมและผู้ชมนั้นรู้สึกถึงการสื่อสารนั้นซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกทางกายภาพและความรู้สึกทางด้านอารมณ์การแสดงดนตรีสดเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมอย่างหนึ่งในขณะที่การฟังบันทึกการแสดงดนตรีสดนั้นเป็นการเพิ่มความบันเทิงให้กับผู้รับฟัง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาทวิวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ตโชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 พบว่าคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 ได้คัดเลือกการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยจากความสามารถ ความคุ้นเคย ความชอบ ความถนัด และสามารถถ่ายทอดการแสดงได้ ของธงไชย แมคอินไตย์ นั่นคือการแสดงรำกลองยาว เป็นการแสดงพื้นเมืองของภาคกลาง ลักษณะการแสดงมีความสนุกสนาน และการแสดงลำดับแม่ประยูร ยมเยี่ยมและคณะ โดยการแสดงชุดนี้ได้รับเกียรติจากแม่ประยูร ยมเยี่ยม ศิลปินเพลงพื้นบ้าน ให้คำแนะนำในการฝึกซ้อมพร้อมการสร้างสรรค์ชุดการแสดงให้เหมาะสมกับการแสดงในรูปแบบคอนเสิร์ต จากนั้นฝ่ายสร้างสรรค์ได้เรียบเรียงการแสดงทั้งสองให้มีความต่อเนื่อง และจัดอยู่ในช่วงของการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยของ

คอนเสิร์ต ทำให้การแสดงทั้งสองชุดนี้ ได้เผยแพร่แก่ประชาชนทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ทุกเพศ ทุกวัยได้รู้จักกับศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 ธงชัย แมคอินไตย์ ผู้ที่มีความชื่นชอบใน ศิลปะการแสดงของไทย ได้มีความสนใจและต้องการนำเสนอความหลากหลายของวัฒนธรรมไทยโดย นำเสนอผ่านศิลปะการแสดง ทีมงานฝ่ายสร้างสรรค์การแสดงได้ต่อยอดแนวคิดนี้ด้วยกระบวนการ คัดเลือกชุดการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ไทยในแต่ละภูมิภาค ที่มีความสนุกสนาน และเป็นที่ยอมรับ โดยได้รับคำแนะนำ ในการคัดเลือกชุดการแสดง รวมถึงการคัดเลือกนักแสดงที่ร่วมแสดงกับ ธงชัย แมคอินไตย์ จากชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การแสดงประกอบไปด้วย การแสดงชุดตีทองสะบัดชัย (ภาคเหนือ) การแสดงชุดพ็อนกะลา (ภาคอีสาน) การแสดงชุด รำลาวกระทบไม้ และ รำกลองยาว (ภาคกลาง) ต่อด้วยการแสดงลำตัด แม่ประยูร ยมเยี่ยมและคณะ ในครั้งนี้ได้มีการประพันธ์คำร้องขึ้นมา ใหม่โดย วานิช จรุงกิจอนันต์ (นักเขียนรางวัลซีไรต์ปี พ.ศ. 2527) ได้ร่วมประพันธ์กับแม่ประยูร ยมเยี่ยม จึงทำให้เนื้อหาเพลงลำตัดมีความทันสมัยเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายขึ้น การแสดงในช่วงนี้มีความหลากหลายเพิ่ม มากขึ้นจากคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 2 ทำให้ผู้ชมสัมผัสได้ถึงความสามารถของ ธงชัย แมคอินไตย์ และพัฒนาการด้านกระบวนการสร้างสรรค์ที่สามารถจัดสรร คัดเลือกการแสดงนาฏศิลป์ และวัฒนธรรมการแสดงของไทยนำเสนอในรูปแบบคอนเสิร์ตได้ ทำให้ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นที่รู้จัก อย่างแพร่หลายมากขึ้น

คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 ด้วยยุคสมัยและกระแสมันที่มีความ หลากหลายขึ้น กระบวนการสร้างงานที่ต้องนำเสนอการแสดงในรูปแบบส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ฝ่ายสร้างสรรค์การแสดงจึงมีแนวคิดที่จะนำเสนอให้สอดคล้องกับบทเพลงของศิลปิน ธงชัย แมคอินไตย์ จึงได้นำบทเพลง ชนหมากระทึก ที่มีเนื้อหาเกี่ยวพิธีแห่ชนหมาของไทย พิธีแห่ชนหมาเป็นส่วนหนึ่งใน พิธีแต่งงานของไทย พิธีแห่ชนหมาเป็นขนบธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการแสดงความเคารพต่อพ่อแม่ฝ่ายเจ้าสาว และสื่อให้เห็นว่าฝ่ายชายยกย่องและให้เกียรติสู่ขอ ฝ่ายหญิงอย่างครบถ้วนตามประเพณี ส่วนฝ่ายหญิงก็ยินดีต้อนรับฝ่ายชายเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ ในครอบครัว และความพิเศษในการแสดงชุดนี้ ทีมงานฝ่ายฉากและเวที จึงได้ออกแบบเวทีที่สามารถ นำศิลปินโดยสารไปกับรถสามล้อที่ออกแบบมาเป็นพิเศษ และสามารถเคลื่อนไปรอบ ๆ บริเวณเวที จัดการแสดง ทำให้ผู้ชมได้ใกล้ชิดกับ ธงชัย แมคอินไตย์ ขณะทำการแสดงได้ สร้างความประทับใจ ให้กับผู้ชมและเป็นการสืบทอดประเพณีพิธีการอันดีงามของไทย ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่ทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยพบว่า การศึกษาทวิวิธีการสร้างรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยใน คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และ คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โช่ว ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 ในกระบวนการสร้างสรรค์งานจะใช้ความสามารถของ ธงชัย แมคอินไตย์ ทางด้านการแสดงศิลปะ และวัฒนธรรมไทย การพ็อนรำ การเล่นดนตรี และ การร้องเพลงในรูปแบบศิลปวัฒนธรรมไทย มาเป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์รูปแบบคอนเสิร์ต

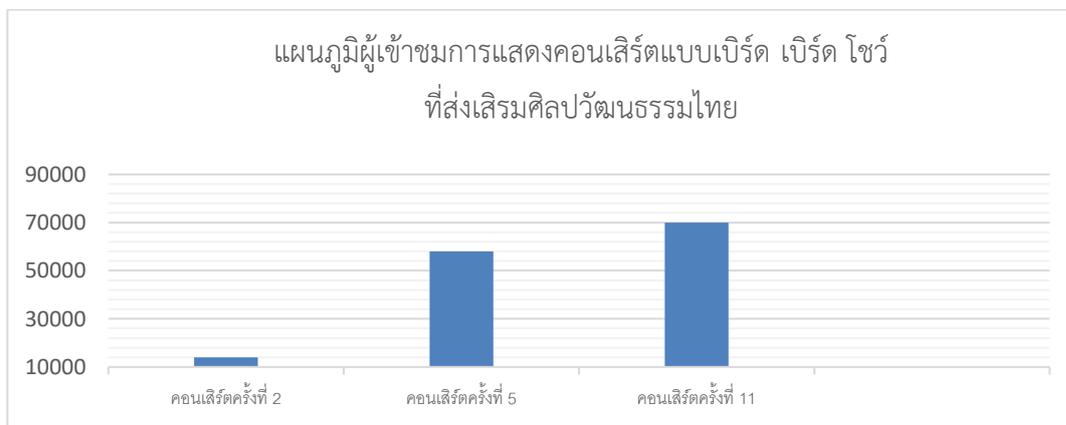
เพื่อเป็นแสดงให้เห็นถึงความสามารถของศิลปิน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การแสดงคอนเสิร์ตเป็นการแสดงที่มีเพลง และดนตรีเป็นหลักของการแสดงส่วนการแสดงอื่น ๆ เช่น การแสดงลำตัด การฟ้อนรำ การเต้น การเล่นละคร การพูดคุย ที่นำมาแสดงประกอบในการแสดง คอนเสิร์ตนั้น ถือเป็นการผสมผสานทำให้เกิดความหลากหลายในการแสดงมากขึ้น ตามที่วรรณฎีกา โภศกริกา (2546) เคยกล่าวไว้ และในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530 คัดเลือกการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยจากความสามารถ ความคุ้นเคย ความชอบ ความถนัด และสามารถ ถ่ายทอดการแสดงได้ของธงไชย แมคอินไตย์ ได้แก่ การแสดงรำกลองยาว และการแสดงลำตัดแม่ประยูร ยมเยี่ยมและคณะ จากนั้นฝ่ายสร้างสรรค์ได้เรียบเรียงการแสดงทั้งสองให้มีความต่อเนื่อง และจัดอยู่ใน ช่วงของการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยของคอนเสิร์ต ทำให้การแสดงทั้งสองชุดนี้ ได้เผยแพร่แก่ ประชาชนจำนวนมากทั้งชาวไทย ทุกเพศ ทุกวัยได้รู้จักกับศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น สอดคล้องกับ จีเอ็มเอ็ม เบิร์ต, (2555) กล่าวว่า การแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 จัดโชว์ทั้งหมด 7 รอบ มีผู้เข้าชมทั้งหมด 14,000 คน ในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 คัดเลือกการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยจาก กระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการในการแสดงครั้งนี้ จึงสอดคล้องกับ องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ตามที่ มณฑลลี ศาสนนันท์ (2550) กล่าวว่า การสร้างสรรค์เพื่อทำสิ่งใหม่และมีประโยชน์นำมาปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และก่อให้เกิด นวัตกรรม ซึ่งมีผลต่อความก้าวหน้าของผลงานและองค์กร ด้วยความสามารถของ ธงไชย แมคอินไตย์ และกระบวนการสร้างสรรค์ของทีมงานที่ต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย คอนเสิร์ตในครั้งนี้จึงได้ รวบรวมการแสดงทั้ง 3 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยได้สร้างสรรค์การแสดงร่วมกับชมรมอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย และต่อด้วยการแสดงชุดลำตัดแม่ประยูร ยมเยี่ยมและคณะ นำกลับมาสร้างความ ประทับใจให้ผู้ชมอีกครั้งความพิเศษในครั้งนี้คือการประพันธ์เนื้อร้องให้เข้ากับยุคสมัย สถานการณ์ที่ ได้รับความนิยมในช่วงนั้น กระบวนการสร้างสรรค์นี้สอดคล้องกับ ประยูทธ ศิริกุล (2551) ได้กล่าวถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้นาฏกรรมไทยไว้ดังนี้ ในปัจจุบันการประยุกต์ใช้นาฏกรรมไทยในการแสดง คอนเสิร์ต มีกระบวนการคิด ออกแบบกลวิธีนาฏกรรมไทย หนึ่งชุดมีผู้แสดงหลายคน การกำหนดดนตรี เครื่องแต่งกาย ฉาก แสงสี เพื่อให้การแสดงมีความอลังการ ทำให้คนดูเข้าใจและมีอารมณ์ร่วมกับสมมุติ ภาวะของการแสดงได้ดี การจัดลำดับการแสดงที่ความต่อเนื่อง ในเวลาที่กระชับ ทำให้ได้รับชมการ แสดงที่หลากหลายและจัดอยู่ในช่วงของการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยของคอนเสิร์ต ทำให้การแสดง ทั้งสองชุดนี้ ได้เผยแพร่แก่ประชาชนจำนวนมากทั้งชาวไทยและต่างชาติ ทุกเพศ ทุกวัยได้รู้จักกับ ศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น สอดคล้องกับ GmmGrammy (2020) กล่าวว่า การแสดงคอนเสิร์ตแบบ เบิร์ต เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 จัดโชว์ทั้งหมด 29 รอบ มีผู้เข้าชมทั้งหมด 58,000 คน และคอนเสิร์ตแบบ เบิร์ต เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 การนำเสนอการแสดงในรูปแบบส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ได้มี พัฒนาการในกระบวนการสร้างสรรค์ การนำเสนอในรูปแบบใหม่แตกต่างจากเดิม คือการนำเอาบท เพลงชั้นหมากกระตึก ของ ธงไชย แมคอินไตย์ ในเนื้อหาของบทเพลงนี้ได้สอดแทรกพิธีแต่งงานของไทย ผสมผสานกับดนตรีที่สนุกสนานและมีจังหวะการออกเสียง โห่ร้อง ที่คนไทยคุ้นเคยในขบวนแห่ชั้นหมาก การออกแบบเวที ที่สามารถนำรถสามล้อเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ เวที โดยสามารถนำศิลปินโดยสารไปได้ สร้างความแปลกใหม่และทำให้ศิลปินได้ใกล้ชิดกับผู้ชม กระบวนการสร้างสรรค์นี้สอดคล้องกับ

องค์ความรู้เกี่ยวกับคอนเสิร์ตของ จิรภัทร ทองบุญเรือง (2559) ที่กล่าวไว้ว่า กลุ่มผู้ชมจะได้รับประสบการณ์ในขณะที่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงดนตรีสด การแสดงดนตรีสดนั้นไม่ใช่การแสดงเพื่อให้เกิดการกระตุ้นในด้านอารมณ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานตั้งแต่มนุษย์ได้เคยบันทึกไว้เกี่ยวกับการแสดงออกทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยใน คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 นี้จึงเป็นเผยแพร่พิธีการชบวนแห่งชาติของชาวไทย และเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ GmmGrammy (2020) กล่าวสรุปจำนวนผู้เข้าชมการแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 จัดโชว์ทั้งหมด 7 รอบมีผู้เข้าชมทั้งหมด 70,000 คน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2530, คอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2534 และคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 จากสถิติผู้เข้าชมสามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดง และกลวิธีการแสดงของธงไชย แมคอินไตย์ ทำให้เกิดการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยสามารถนำเสนอในรูปแบบคอนเสิร์ตได้ สรุปเป็นจำนวนผู้เข้าชมตามแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลสรุปจำนวนผู้เข้าชมคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 11

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างสรรค์และบริหารจัดการ การแสดงคอนเสิร์ตที่นำเอาศิลปะการแสดงวัฒนธรรมไทยเข้ามามีส่วนหนึ่งของการแสดง สอดคล้องกับรูปแบบการนำเสนอที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกการแสดง และออกแบบการแสดงให้เหมาะสมกับรูปแบบงานคอนเสิร์ต อีกทั้งกลวิธีการแสดงเฉพาะของธงไชย แมคอินไตย์ ทำให้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยชี้วัดจากสถิติผู้เข้าชมที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์งานและบริหารจัดการแสดงในรูปแบบของคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ต โชว์ และกลวิธีการแสดงของธงไชย

แมคอินไตย์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในให้เกิดประโยชน์สำหรับ ศิลปิน หรือหน่วยงานที่ต้องการสนับสนุน เผยแพร่และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและกระแสนิยมได้

สรุป

กระบวนการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการแสดงในคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ ประกอบด้วยการศึกษาตัวตน ความสามารถ ความสนใจของศิลปินเป็นองค์ประกอบหลักในกระบวนการสร้างสรรค์การแสดง ผสมผสานกับศิลปิน และนักแสดงที่มีความสามารถและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย ผ่านการคัดเลือกการแสดงจากชมรมศิลปวัฒนธรรมไทย นำองค์ประกอบทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น นำมาเรียบเรียง คัดกรอง เพื่อให้เหมาะสมการนำเสนอในรูปแบบการแสดงคอนเสิร์ต และนำการแสดงมาพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อนำเสนอผลงานให้เข้ากับยุคสมัยและกระแสนิยมในช่วงเวลานั้น ถือได้ว่าการแสดงคอนเสิร์ตแบบเบิร์ด เบิร์ด โชว์ เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ในการเผยแพร่ ศิลปะแสดงและวัฒนธรรมอันดีงามไทยสู่สายตาผู้ชม ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี และสามารถนำกระบวนการสร้างสรรค์งาน การบริหารจัดการการแสดงนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับการสร้างสรรค์งานในรูปแบบการจัดงานเพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการแสดงทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย อีกทั้งกลวิธีในการแสดงของธงชัย แมคอินไตย์ ถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิลปินผู้ชื่นชอบและมีความสามารถด้านการแสดงนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะการแสดงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยในกระบวนการสร้างสรรค์งานด้านการแสดง โดยการนำเอาศิลปวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์ใช้และนำเสนอในรูปแบบคอนเสิร์ต เป็นการเผยแพร่ศิลปะการแสดงอีกหนึ่งรูปแบบที่สามารถนำเอากระบวนการสร้างสรรค์งานมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงและนำเสนอผลงานด้านการแสดงในรูปแบบส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบกระบวนการบริหารงาน และรูปแบบการสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบคอนเสิร์ต ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจค่ายเพลงขนาดใหญ่ในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ประเด็นในการสร้างสรรค์งานด้านการแสดงคอนเสิร์ตในยุคดิจิทัล เป็นการวางแผนปรับรูปแบบการนำเสนอภายใต้กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- จิรภัทร ทองบุญเรือน. (2559). *การศึกษาพฤติกรรมและกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการรับชมการเผยแพร่งานแสดงดนตรีสดและบันทึกการแสดงดนตรีสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2540). *วัฒนธรรมคือทุน*. กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.
- ตรีทิพ บุญเยี่ยม. (2561). รูปแบบทางการตลาดและแนวโน้มธุรกิจการจัดแสดงดนตรีสดประเภทดนตรีสมัยนิยมในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 8(1), 174-193.
- ประยุทธ์ ศิริกุล. (2551). *การประยุกต์นาฏกรรมไทยร่วมสมัยสำหรับการแสดงคอนเสิร์ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธเนศ ขำเกิด. (2548). การสร้างสรรค์ความรู้ตามทฤษฎี Constructionism. *วารสารเทคโนโลยี (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น)*, 31(178), 163-164.
- มณฑล ศาสนนันท์. (2550). *การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิศวกรรมย้อนรอย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณฎีกา โศกการิกา. (2546). *กลยุทธ์การจัด แบบ เบิร์ต เบิร์ต โชว์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของธงไชยแมคอินไตย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- GMM Grammy. (2563). *ข้อมูลคอนเสิร์ต*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.gmmgrammy.com>.
- CHAMPION, Dean, J. (1984). *Sociology*. New York: Holt Rinehart & Winston.